

PAPER DETAILS

TITLE: OKUL ÖNCESİ EGITIMDE YARATICI DRAMA ILE ÖGRENMENİN ÖNEMİ

AUTHORS: Esra GEZEN

PAGES: 490-500

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2307035>

Esra GEZEN*

ÖZ

Bu incelemede okulöncesi eğitimde yaratıcı drama ile öğrenmenin eğitime hazırlık sürecindeki önemi üzerinde durulmaktadır. Pedagojik yaklaşımda çocuğun erken yaşta okul ile tanışmasını ve öğrenme sürecine hazırlık olarak yaratıcı drama üzerinden teşvik edilmesi güncel pek çok araştırmanın ilgisini çekmektedir. Yaratıcı drama ya da oyunun eğitime hazırlık sürecindeki etkisi, öğrenmenin bizzat yaşamın kendisinden beslenmesinden ileri gelmektedir.

Yaratıcı drama ile öğrenme gerek çocukluk gerekse yetişkinlikte kendine çokça yer bulan bir olgudur. Bu olgu, rekabetin, yarışmanın veya yaygın olarak eğlenerek öğrenmenin bir yolu olarak ortaya çıkar. Öğrenme ortamlarının ve bizzat yaşantılarımız yoluyla karşılaşılan problemlerin drama üzerinden gerçekleşmesi süreci, okulöncesi dönemde öğrenciyi motive ettiği gibi ezberci eğitimin güdüleyici ve sınırlayıcı etkilerinden uzaklaştırmaktadır. İncelememiz yaratıcı dramanın okulöncesi eğitimdeki yeri ve önemi konusunu kuramsal bir çerçeve içinde temellendirmeyi denemektedir. Bunun yanında çağdaş eğitim anlayışının yaratıcı drama ile ilgili köklü bağları gösterilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Okulöncesi, Yaratıcı Drama, Eğitim.

THE IMPORTANCE OF LEARNING WITH CREATIVE DRAMA IN PRE-SCHOOL EDUCATION**ABSTRACT**

This review emphasizes the importance of learning with creative drama and the process of preparation for education in pre - school education. In pedagogical approach, it is attracted the attention of many studies currently that creative drama encourages the child to meet school at an early age and as a preparation for the learning process. The effect of creative drama or game on the preparation for education comes from the fact that learning is nourished by life itself.

Learning with creative drama is a phenomenon which finds place in both childhood and adulthood. This phenomenon emerges as a way to compete or commonly learning while having fun. The process of realizing the learning environments and the problems encountered through our own lives through drama motivates the child in the pre-school period as well as distracts the student from motivating and limiting effects of rote learning. Our review is trying to ground the place and importance of creative drama in pre-school education within a theoretical framework. In addition to this, it will be tried to show the strong ties of the contemporary education approach to creative drama.

Keywords: Preschool, Creative Drama, Education.

* Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Müdürü. Dicle Üniversitesi, Eğitim Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi.

ORCID: 0000-0003-4309-4580 esragezen20@gmail.com

Derleme Makale.

Sayfa Sayısı: 490-500

Makale Geliş Tarihi: 13.03.2022

Makale Kabul Tarihi: 25.04.2022

Makale Yayın Tarihi: 31.05.2022

1. GİRİŞ

Günümüzde eğitim, erken çocuklukta başlayan ve hayat boyu süren bir süreç olarak tanımlanmaktadır. Erken çocukluk dönemi, çocuğun çevresinde olup bitenlere karşı duyarlılığının serpilmeye başladığı ilk öğrenme evresidir. Bu dönemde çocuk bazı beceriler kazanırken bunu kendi özgün çevresel koşulları içinde edinir. Çocuğun alıcılarının açık olduğu bu evre sadece olumlu uyaran veya koşullardan ibaret değildir. Bu dönemde ortaya çıkıp kök salma potansiyeli taşıyan olumsuz uyaranlar da vardır. Erken çocukluğun en hassas ve kırılgan döneminde çocuğa uygun ortam ve gelişimini destekleyecek koşulların sağlanması onu olumsuz uyaranlara karşı koruyacaktır.

Ülkemizde okulöncesi eğitimin genel amaçları Milli Eğitim Bakanlığı tarafından çocukların beden, zihin, duygu gelişimini ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamak olarak belirlenmiştir (Haktanır, 2008: 5). Bu süreci yönetecek ve çocuğa gereken donanımı sağlayacak olan bir eğitimin ortam ve koşullarının sistematik temelleri, ebeveyn başta olmak üzere öğretmen ve eğitim uzmanlarının işbirliği ile desteklenmelidir. Okulun ilk basamağı olarak okulöncesi dönemin eğitimi özgür, eleştirel ve yapıcı bir ortamı tesis etmeyi amaçlamalıdır. Nitekim çağdaş eğitim de sorgulayan, yaratıcı bireylerin yetiştirilmesini ilke edinir. Bilimsel ve teknolojik ilerlemelerin baş döndürücü hızının temelinde de böylesi bir eğitimle sağlanan yaratıcı aklın kendisi yatmaktadır.

Toplumsal ilerleme ve sosyal gelişmelerin eğitim sayesinde sağladığı başarılar ‘daha iyi hayat’ ideali arayışının bir sonucu olarak meydana gelmiştir. Bu arayışın dinamik doğası içinde eğitim, güncel gelişmelerin ve beklentilerin de eşlik ettiği canlı bir süreç olarak ele alınmaya başlanmıştır. Çağımızda da pek çok tartışmanın odağında yer alan “doğru eğitim modeli nedir?”, “nasıl olmalı ve ne şekilde uygulanmalı?” gibi sorulara cevap arayışlarının kökeninde de böylesi bir ilerleme idealine duyulan özlem yatmaktadır.

Bu anlamda eğitimin bir toplumun gelişmesi ve ilerlemesi için vazgeçilmez önemi kendiliğinden ortaya çıkmaktadır. Eğitimin erken çocukluktan başlayıp süren yapısının en kritik evresini oluşturan okulöncesi dönem çocuğun hayat boyu edineceği alışkanlıkların ve davranışlarının temelini oluşturur. Ne var ki, bu dönemin planlaması ve organizasyonu sanıldığı kadar kolay değildir. Eğitim ve insan söz konusu olduğunda pek çok alanda olduğu gibi bu alanın da kendine özgü sorunları karşımıza çıkmaktadır. Öğrenmeye ‘açık’ olunan bir dönemi ifade eden bu evrede doğru uyaranların seçilmesi, yerinde rehberliğin sağlanması ve öğrenmeyi teşvik edecek uygun yaklaşım ve kaynakların sağlanması okulöncesi eğitim müfredatının çözüm bekleyen sorun alanlarından sadece birkaçını oluşturmaktadır.

Ülkemizde okulöncesi eğitim süreci, yukarıda belirtilen sorunlara rağmen hızlı bir ilerleme içindedir. Kaynak, müfredat ve uygulamadaki eksikliklerin giderilmesi, okul ortamlarının geliştirilip iyileştirilmesi durumunda çağdaş standartların yakalanması mümkün hale gelebilecektir. Bunun gibi pedagojik yönelimin kaynağına, eğitimi ‘sorun’ çözen bir anlayış içinde hazırlamak ve planlamak uygun koşulların gelişmesine zemin hazırlayacaktır.

Buna göre, gelişmiş ülkelerde çağdaş eğitim ile sağlanan standartların hedef olarak alınması bu konudaki ilk adımın temellerinden sadece birini oluşturmaktadır. Bilindiği üzere, okulöncesi eğitimin standartlarının yukarıya çekilmesi çağdaş, bilimsel ilerlemenin de zeminini oluşturacaktır. Bu anlamda, söz konusu dönemin planlanması ve düzenlenmesinde çocuğun psiko - sosyal motor becerilerinin ve mental gelişimine ilişkin bilimsel araştırmalar yön verici olmalıdır. Çünkü bu dönemde çocukların bireysel özelliklerine ve gelişim düzeylerine uygun uyaranlarla beslenmesi onları genel olarak yaşama özel olarak okula hazırlayan önemli bir basamağı temsil eder.

1.1. Çağdaş Eğitimde Yaratıcı Dramanın Yeri

Çağdaş eğitim anlayışı, bireyin yaparak ve yaşayarak öğrenmesini esas almaktadır. Bu öğrenme modeli yapılandırmacı eğitim anlayışı olarak benimsenmiştir. Bireyin kendini tanıması, yeteneklerinin bilincine ulaşip üretken olmasını amaç edinen bu anlayışın temelinde yaratıcı drama ile öğrenme yer almaktadır.

“Drama kavramının tam olarak Türkçe karşılığı olmamakla birlikte sözcük Yunancada yapmak, etmek, eylemek anlamına gelen ‘dran’ dan türetilmiştir. Drama sözcüğü, Yunancada Dramenon’ daki seyirlik olarak benzetme anlamına daha yakındır ve eylem anlamını taşır. Ayrıca, yine eski Yunancada drama sözcüğünün karşılığı oynamaktır. Ancak antik tiyatrunun gelişiminden bu yana bu sözcük yalnızca herhangi bir kimsenin herhangi bir şey yapması değil, belli bir kimsenin katılanlara anlamlı bir şey yapması anlamında kullanılır” (Erdoğan, 2016: 4). Bu anlamıyla bakıldığında, eğitimde yaratıcı drama belirli bir ders konusunun veya metnin hedef kitlenin özümsemesi için yaşantı yoluyla dışa vurulması olarak gelişir.

Yaratıcı drama ezbere dayalı ve teorik düzeyde kalan soyut öğrenme biçiminin yerine somut, yorumlanabilir, yaratıcı ve deneyimle kazanılan bir öğrenme sürecidir. Bilgi ve deneyimin birleştiği bu süreç öğrencide bilişsel ve psikolojik bir bütünlüğün gelişmesini sağlamaktadır (Demir, 2021:109). Bunun yanında “yaratıcı drama bireylere; kendini ifade etme, hayal gücünün gelişimi ve sanatsal farkındalık, sosyal farkındalık, bilişsel farkındalık, konuşma akıcılığı, kendini tanıma, özsaygı geliştirme, kendine güven ve kendini disipline etme gibi özellikler kazanmasına yardım etmektedir” (Scher & Verrall, 1975: 3 - 4).

Yaratıcı drama çocuğun bireysel ve sosyal becerilerinin gelişimini de olumlu yönde etkilemektedir. Bunun yanında çocuğun fiziksel becerilerinin gelişmesi ve yüzleştiği sorunları çözebilme kapasitesini de güçlendirir. “Yaratıcı drama aracılığıyla olaylar ve durumlarla bunların arasındaki bağlantılar kolayca öğrenilebilir. Yaratıcı dramada insanlar, bilgi ve yaşantıları üzerine hayal ettikleri bir dünyayı yaratırlar. Diğer taraftan, sosyal bir süreç olan drama, iletişim kurmayı gerektirir. Yaratıcı dramanın anlamı bireylerin katılımlarını geliştirmektir” (O’Neill & Lambert, 1995: 13). Yaratıcı drama ile bireyin işbirliğine dayalı ve kurallara bağlı toplumsal birlikteliğini güçlü kılan değerlerin öğrenilmesinin de tohumları atılmaktadır. Buna göre, belirli kültürel ve ahlaki bağlar içinde bir arada yaşayan insanların hayatlarının ilk evresinde oyunun onarıcı, yapıcı etkisi toplumsallığın inşası için önemli bir destek noktasını temsil etmektedir.

Eğitmen eşliğinde bir tür canlandırma etkinliği olarak gelişen yaratıcı drama, oyunun karakteristik öğelerinden ilham alır. Kuşkusuz böylesi bir yaklaşım belirlenmiş yaratıcı drama tekniklerine dayalı olarak gerçekleşir. Eğitimin liderliğinde gelişen yaratıcı drama ile öğrenme yaklaşımı çocuğun katılımını aktif kılan, empati duygusunu harekete geçiren ve çeşitli becerilerinin ortaya çıkarılmasını amaç edinmektedir. Bir başka anlamda yaratıcı drama, okul ortamında okul dışındaki hayatı simüle eden ve okul ile hayatı birleştiren deneyim ve kazanımları temel alır.

Genel olarak yaratıcı drama ile öğrenme faaliyeti pedagojik anlamda çocuğun bilişsel, duyuşsal ve davranışsal bakımdan gelişmesini bir bütün olarak ortaya çıkarır. Okulöncesi dönemde, ortaya çıkan kavramlar, yönelim ve hedefler eğitim biliminin geniş boyutunun henüz ilk işaretlerini bize göstermektedir. Yaratıcı drama faaliyeti bu boyutuyla kendine özgü yöntem ve bağımsız bir öğrenme tekniği olarak eğitimde yer edinmiştir.

Kültürden kültüre değişkenlikler gösteren yaratıcı drama olgusu, süreç içerisinde çocuğun pek çok yönüyle gelişmesine ve hayata hazırlanmasına yardımcı olmaktadır. Nitekim erken çocuklukta drama temelli oyunun eğitim alanında gösterdiği kayda değer etkiler, günümüzde bilimsel pek çok araştırmanın ilgisini çekmiştir. Bu sebeple drama eşliğinde öğrenmenin bireysel gelişime olan etkisi oldukça ilgi uyandırmıştır. Eğitim konusunda böylesi bir pencerenin açılmış olması, ona ilişkin pek çok çağdaş yaklaşımın ortaya çıkmasına da zemin oluşturmuştur.

Klasik dönemde eğitim ‘istendik davranışları sağlayan bir araç olarak görülüyordu. Koşullanma temelli bir yönlendirme ile böylesi bir anlayış, dikte etmeyi, yukarıdan aşağıya bilgiyi vermeyi eğitim olarak tasarlamıştı. İlerlemeyi kendine referans alan bilimsel eğitimin köklerinde koşullanma temelli bir eğitimin yeri yoktur. Çocukta ‘istenilmeyen’ davranışları belirleyen toplumsal kabuller ve normlara göre belirlenen bu süreç klasik eğitim yaklaşımlarının köklerindeki temel güdüyü

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

oluşturuyordu. Güdüleyici bir beklentinin altında bireyin içinde yaşadığı topluma uyum ideali vardı. Günümüzde bu eğitim anlayışının yerine katılımcı, özerk, değerleri ön planda tutan eleştirel bir yaklaşım söz konusu olmuştur. Bireysel gelişime, ortak akla ve demokratik değerleri öne çıkaran yapılandırmacı eğitim özgün bir modeli sunmaktadır.

Bu anlayış, erken çocukluktaki eğitimin geleceği de biçimlendireceği düşüncesinden hareketle, eğitimin okulöncesi dönemdeki önemine dikkat çekiyordu. Okulöncesi dönemdeki bireylerin psiko-sosyal açıdan gelişiminin sonuçları hem bireysel hem de toplumsal olarak hayat boyu sürececek bir etkiyle daha kalıcı değerler ortaya çıkarıyordu. Bu anlamda, etkisini bütün bir hayat olarak ortaya koyan bir eğitim anlayışı ile birlikte okulöncesi eğitim tartışılmaz bir yere ve öneme sahip olmuştur.

Hızla gelişen dünyada eğitimle kazanılacak bilginin değeri ve niteliği konusu bu çerçeve içinde değişen ihtiyaçlara göre yeniden planlanmıştır. Buna göre, eğitimin temeline ezberci anlayış yerine uygulamada hayat bulan yaratıcı bir anlayışın yerleştirilmesi bilgiyi ve öğrenmeyi dinamik gören bir anlayıştan gücünü almaktadır.

Okulöncesi dönemdeki eğitimin en belirleyici gerekçelerinden birini oluşturan bu yaklaşım yaratıcı drama ile öğrenmeyi merkeze almıştır. Böylelikle, drama temelli oyun ile elde edilecek kazanımlarla yetişen bireyler, bilgiyi canlı bir süreç içinde deneyimleme, yorumlama imkanına kavuşacaktır. Bu dönemde uygulamaya yönelik beceri temelli bilgilerin öne çıkarılması bireylerin karşılaşabileceği olası güçlükleri ve problem çözme yeteneklerini geliştirecektir. Sorunlarla yüzleştğinde, onlarla başa çıkma güvenliğini aşılayan uygulamalar güçlü bireylerin yetişmesini sağlayacaktır. Böylelikle, drama temelinde oyunlarla öğrenmeye aktif bir şekilde katılan birey öğrendiği şeyi hayata tatbik etmede sorun yaşamayacaktır.

Bunun yanında yaratıcı drama ile öğrenme ve bunun okulöncesi dönemde çocukların gelişimi üzerindeki etkisi disiplinlerarası bir araştırmanın konusudur. Çocukluğun karmaşık ve kendine özel hassas yapısı içinde meydana gelen değişim ve gelişmeler bu araştırmaların odak noktasını oluşturmaktadır. Özel olarak oyunun çocuklar üzerindeki pedagojik etkileri, psikolojiden antropolojiye, sosyolojiden felsefeye dek uzan geniş bir ilgi içinde bu olgu araştırma konusu edilmektedir. Genel olarak pratik alandan teorik alana kadar uzanan bir süreç içinde yaratıcı drama ile öğrenme çocuğu kendi ortamında en doğal şekilde tanınmanın bir aracı olarak görülmektedir.

Yaratıcı drama temelinde oyun, çocuklara bilgiyi yaparak ve yaşayarak öğrenme imkanı sunan onların mental, duygusal ve sosyal gelişimlerini destekleyen bir olgudur. Hayal gücü, beceri ve yorumlamanın oyunla birleştiği böylesi yaratıcı bir süreç çok yönlü gelişimin kapılarını açar.

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

Çocuklar için asla boş bir zaman dilimi olarak görülmemesi gereken oyun bireyin sadece oyalandığı veya zaman geçirdiği bir süreç değildir. Tersine oyun çocuğun yaratıcı tüm becerilerinin sergilendiği bir tür laboratuvar olarak görülmelidir.

Oyun, çocukta kişiliğin gelişmesine, yaşamda karşılaşılan çeşitli problemlerle yüzleşip çözümler geliştirmesine, paylaşım, emek, dayanışma vb. duyguların psikolojik anlamda doyum yaşadığı belirli bir zaman dilimi olarak ortaya çıkar. Kuşkusuz bu zaman diliminin cazip etkisini kalıcı kılan en önemli özellik onun doğal bir eğlence ortamı sunmasıdır. Okulöncesi dönemde çocuklarda bunun kalıcı ve olumlu bir etki olarak öğrenme ortamında değerlendirilmesi oyunun çok yönlü niteliğinden ileri gelir.

Okulöncesi eğitimde oyun, çocuklukta adeta rehabilite edici bir işlev ile ortaya çıkıyor. Bu durum, çocuğun hem akranları hem de sosyal çevresiyle daha sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlar. Başka bir deyişle, oyun çocukla kurulacak dilsel bağın kendisi kadar etkili bir iletişim aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Çocuğun sosyal ortamıyla ve kişilerarası bir tür iletişim kanalı olarak gelişen bu süreç, güçlü bağların üzerine kurulduğu bir olguyu temsil eder.

Çocuk oyunlarının son derece sosyal olduğunu söyleyen Piaget'e göre, oyun kuramı ön plana çıkmaktadır. Piaget oyunu, kendiliğinden ortaya çıkan, zevk için yapılan, bir düzenleme içermeyen eğlenceli bir davranış olarak ele almakta ve çocukta bilişsel gelişimin bir parçası olarak tanımlamaktadır (Piaget, 1976: 11-23). Nitekim yaratıcı drama ile çocuk görev bilincini ve takım içinde sorumluluk alma, işbirliğinde bulunmak gibi alışkanlıkları edinir. Kavcar'a göre, yaratıcı drama ile "öğrencide kendini başkasının yerine koyabilme, dayanışma ve hoşgörü duyguları da gelişir. Öğrencinin bireysel ve sosyal beceriler bakımından daha iyi yetişmesini, başkalarıyla rahat ve sağlıklı ilişkiler kurmasını, toplumsallaşmasını sağlar" (Kavcar, 1985: 37). Eş deyişle oyun, çocukla ve onun kendi akranlarıyla kurduğu iletişim ve ilişkilerinin sağlandığı en güçlü bağ temsil eder.

Yaratıcı drama ile elde edilen bu yararların verimli ve etkin bir çerçeve içinde sağlanması için müfredat, eğitici eğitimi ve gereken düzeylerde ebeveyn desteğinin sağlanıp geliştirilmesi de önemli bir yer tutar. Okul ortamının bu iklim içinde desteklenecek temalarla gereken eğitim araç - gereçlerinin drama ile öğrenmeyi teşvik etmesi bireysel verimliliği de yükseltecektir. Bireysel ve sosyal becerilerin gelişmesi, yaratıcı dramanın eğitimin birinci basamağında sağlıklı nesillerin ve güçlü toplumsal bağların gelişmesinde köklü bir yere işaret eder. Sorias'a göre, yaratıcı drama ile gelişen sosyal beceriler "doyum verici kişilerarası ilişkilerin kurulmasında ve sosyal amaçların gerçekleştirilmesinde çok önemli rol oynamaktadır" (Sorias, 1986: 25). Genel olarak, sosyal

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

becerilerin bireyin içinde bulunduğu topluma adapte olmasını kolaylaştırıp iletişimini güçlendiren ve bireyin benlik gelişimindeki sosyalleşmenin olumlu etkilerini barındıran özelliğini de göz ardı etmemek gerekir. Bu çerçeve içinde La Greca'nın sosyal beceriyi "olumlu sosyal etkileşimlerin başlaması ve devam etmesi için gerekli olan sosyal davranışlar" olarak tanımlaması dikkate değerdir (La Greca, 1993: 288).

Sosyal becerilerin kazanılıp geliştirilmesi elbette pek çok başka etmenin bir araya gelmesi ile de belirlenen bir niteliğe sahiptir. Özellikle disiplini temel alan klasik eğitim modelinde belirlenen olumlu ve olumsuz uyarıların devrede olduğu durumlarda bu söz konusu olabilmektedir. Ne var ki yaratıcı drama ile sağlanan, benimsenen kısacası içselleşen tutumların daha kalıcı ve motive edici içsel dinamikleri harekete geçirdiği gerçeği önemli bir yere sahiptir. Yaratıcı drama ile sağlanan yararlar kadar kazanılmış becerilerin korunması ve gelişmesi için destekleyici faaliyetlerin ilerleyen süreçlerde sağlanması önem arz etmektedir. Akademik becerilerin de bilişsel olarak destekleyici bir unsur olarak devreye girmesiyle eğitim faaliyetinin bütünleştirici bir şekilde ortaya çıkmasını sağlayacaktır.

Eğitimi hayatın bir parçası kılan böylesi bütünsel yaklaşımların özünde okulu hayat ile özdeş gören bakış açısı yatmaktadır. Eğitimi hayata adaptasyonun bir parçası kılan bu yönelimin köklerinde bireyin toplumsal, sosyal bir varlık olarak görülmesi anlayışı yer alır.

Drama temelli oyunun çocuğun davranış örüntülerinin onarıcı ve geliştirici bir olgu olarak okul öncesi eğitimde yer alması, günümüz eğitim sistemlerinin bireysel becerileri sosyal ve toplumsal formasyon içinde davranışa dönüştürme arzusunu ortaya koymaktadır. Bu arzu kuşkusuz çocukların oyun temelli bir eğitimden edinmiş olduğu becerilerinin toplumsallaşmasını ifade eder. Yaparak, yaşayarak kısacası oyun yoluyla öğrenmeyi ve sosyal becerilerin kazandırılmasını betimleyen bu durum günümüzde en yaygın ve uygun öğretme ve öğrenme modeli olarak öne çıkmıştır. "Bunun için yaşamın ilk yıllarından itibaren çocukların dramaya geçişi de doğal bir biçimde gelişen dramatik oyunları oluşturmalarını destekleyecek uygun çevre koşullarının ve eğitim programlarının gerçekleştirilmesi son derece önemli görülmektedir" (Ömeroğlu, 2003: 22).

2. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Okulöncesi eğitim aracılığıyla erken yaşta okul kültürü ile tanışan bireylerin gelişim süreçlerinin izlenmesi sağlıklı bir toplum inşa etmenin ilk aşamasıdır. Günümüzde eğitim sahasının bütün aktörleri ve bileşenlerinin bu konuya ilgiyle eğilmesi bu alandaki bilinçlenmenin öncüsü olacaktır. Disiplinlerarası bir çaba ve dayanışma ile çocukluğun ilk evresinde meydana gelen bu

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

hazırlık süreci sağlıklı nesillerin gelişimlerinin ve ihtiyaçların belirlenmesi adına önemli bir süreci ifade eder.

Yaratıcı drama ile bu potansiyelin görülmesi çocuğun içinde bulunduğu ruhsal durum dinamikleri, zeka yapısı, sosyal olayları değerlendirmedeki tutarlı durumu, varsa gelişim aksaklıkları oyuna yansıtacağından oyun içerisinde bunları gözlemek ve incelemek mümkün olabilecektir (Hazar, 1996: 7 – 18). Bununla birlikte, oyun içerisinde çocuğun ruhsal, fiziksel ve sosyal gelişimi ile birlikte ilişki kurma biçim ve davranışları da gelişir.

Okullarda yaratıcı drama temelli öğrenme ortamlarının hazırlanması, seçilen oyunların niteliği ve oyunun özelliğine göre oyuncuların seçimine kadar titizlikle bir hazırlığın sağlanması eğitim ile arzulanan amacın gerçekleşmesini kolaylaştıracaktır. Çocuğun hayal gücünü, pratik becerilerini, fiziksel olarak kas kuvvetini geliştiren oyun, çocukta psiko - motor denilen becerilerin gelişmesinde başat bir rol oynar. Okulların oyun tabanlı öğrenme imkanlarının kurumsal olarak geliştirilip buna göre dizayn edilmesi önem taşımaktadır. Çocukluğun bu safhasında uygulanacak müfredat, ders dışı egzersiz ve oyunların niteliklerine kadar her detay uzmanca bir yaklaşımla ele alınmalıdır.

Drama temelinde oyun, çocuklukta yetişkinlikten farklı bir şekilde gelişir. Çocuklukta ortaya çıkan oyunun daha esnek ve kendine özgü koşul ve kuralları olur. Bu dönemde, çocuğun eğlenceyi, zevki öncelediği oyun esnek bir durum halinde gelişir (Kuru, 2008: 50). Bu gelişme, çocuğun yüksek ilgi ve motivasyonu içinde ortaya çıkar. Çocuk drama temelli gelişen bu oyun anlayışını aynı zamanda ciddi bir şekilde ve tüm yeteneklerini ortaya serecek şekilde icra eder.

Oyun, çocukluk döneminin temel amacı öğrenme, yaratma, tecrübe kazanma, iletişim kurma ve yetişkinliğe hazırlanma aracı, duyguları ifade etme yolu, sıkıntılardan kurtuluş, özgürce yapılan, haz veren, mutluluk kaynağı olan, çocuğu geliştiren ve eğlendiren, çocuğun tüm gelişim alanlarını destekleyen etkinliklerin tümü olarak özetlenebilir (Poyraz, 1999:136).

Okulöncesi dönemde çocuklar, içinde bulundukları dünyadaki her şeyi ya da hayal ettikleri bir şeyi temsil etme yeteneğine sahiptir. Çocukların dünyaya, olaylara, insanlara bakışları ve kim oldukları oyunla ortaya çıkmaktadır (Sevinç, 2004: 90). Oyun sayesinde biz çocuğun, duygu ve düşüncelerini, kişiliğinin izlerini görebileceğimiz bir zemin görmekteyiz.

Yaratıcı drama ile eğitim, pek çok etkinliğe göre daha verimli ve etkili sonuçlar göstermektedir. “Çocuk tarafından oyun olarak algılanan drama etkinlikleri, diğer birçok etkinliğe oranla çocuğun ilgisini daha fazla uyandırabilir; bu nedenle tüm gelişim alanlarında daha iyi bir performans göstermesini sağlayabilir” (Önder, 2002: 84). Yaratıcı drama sayesinde çocuğun türlü

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

becerilerinin keşfedilmesinin yanında onun hayal dünyasını ve psikolojik süreçlerinin de bize ipuçlarını sunmaktadır. Bu yönüyle yaratıcı drama çocukları tanımamız açısından çok yönlü bir gelişim perspektifi sunmaktadır.

Yaratıcı dramadan ayrı olarak kendi başına oyun, çocuğun gelişim dinamikleri açısından sınırlı kalacaktır. Drama temelli oyunlar çocuğun gelişim özelliklerini, kavramsal bir temel içinde bilimsel bir ilgi ve analizle gözlemleyip sonuçlar ortaya koymaktadır. Dramada amaçlar ve hedefler belirli bir sistem dahilinde belirlenmiştir, aynı şey oyun içerisinde söz konusu değildir. Drama etkinliği içinde çocuk süreçlere ve durumlara göre değerlendirme yapabilirken, katı kurallara oyundaki gibi baştan tabii değildir. Oyunun kuralları baştan belirlenmiştir ve çocuk bu kuralların dışına çıkamamaktadır.

Yaratıcı drama ile öğrenme sayesinde bilginin süreç içinde inşası başka deyişle ilişkilere, bağlantılara göre yorumlanması mümkün olmaktadır. Bilgi baştan yukarıdan dikte edilecek bir şekilde sunulmamaktadır. Tersine yapılandırmacı bir yaklaşımla bilginin yeni baştan kurulduğu ve yorumlandığı bir deneyim söz konusudur. Böylesi bir yaklaşımın okul öncesi çağda kendini göstermesiyle çocuğun öğrenme faaliyetine fiili katılması oyun gibi bir kurmaca ile eğlenceli bir alışkanlığa dönüşür. Bu sayede öğrenci öğrenme sürecinde aktif bir rol oynayarak katılımcı ve üretken bir rol üstlenir.

Bilgi çağında eğitim dinamiğinin kendini sürekli yenilediği gerçeğini göz önüne getirdiğimizde, böylesi bir anlayış öğrenme ortamlarının felsefesi olarak kendini kurması; yaratıcılığa ve yeniliğe açık bir yaklaşım sunmaktadır. Böyle bir ortamda öğretmen, öğretenden çok rehberlik eden ve öğrenciler de verili olanı alan değil üreten olarak ön plana çıkmaktadır. Yaratıcı drama ile birlikte işbirliği, dayanışma, yardımlaşma, hoşgörü ve karşılıklı anlayışın özgüvenle pekiştiği bir ortam sunulmaktadır. Bunun yanında çocukların ilgi ve yeteneklerinin keşfedilmesi, öğrenmenin öğrenilmesi, bireysel - sosyal farklılıkların kendini ortaya koyabildiği etkileşime açık çok yönlü bir deneyim sunulmaktadır.

Bilimsel normların sürekli değiştiği; yeni teknolojilerin, ölçme ve değerlendirme tekniklerinin geliştiği günümüzde eğitim gibi bir alanın da sürekli bir dinamizm içinde bu değişimlere göre¹²⁷ yeniden planlanması zorunludur. Eğitimin hem öznesi hem de nesnesi olan insanın bu çerçevede değerlendirilmesi ve kendini yeniden kurması disiplinlerarası bir ilgiyi göstermektedir. Pedagojiden

... (akademik, hakemli, indexli, uluslararası dergi)

psikolojiye ve doğal olarak eğitim bilimlerinin diğer unsurlarının da bu ilgi içinde kendini yenilikçi gelişmelere göre kurmalıdır.

Yaratıcı drama tekniği ile eğitimin kendini bu çerçevede kurması çocuğu günlük hayatta karşılaştığı problemlere karşı daha üretken ve dayanıklı kılacaktır. Dünyayı, hayatı ve çevresini yeniden anlamlandırıp yorumlayan nesillerin varlığı çağdaş eğitimin hedeflerine uygun bir yaklaşımı geliştirecektir.

Okul kültürü içinde drama temelli oyunlar sayesinde çocuklar yenme yenilme, güven duygularının geliştirilmesi, karar verme, eleştirel yaklaşımlarda bulunma ve problem çözme becerilerinin pek çoğunu deneyimlemektedir. Yaratıcı drama ile eğitimin çocuklara sağladığı bu bilgi ve beceriler okulöncesi dönemdeki önemini göstermektedir.

KAYNAKÇA

- Haktanır, G. (2008). Okulöncesi Eğitime Giriş. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Hazar, M. (1996). Beden Eğitimi ve Sporda Oyunla Eğitim. Ankara: Tubitak Yayıncılık.
- Kavcar, C. (1985). Örgün Eğitimde Dramatizasyon. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, (56), s.32-41.
- Kuru, O. (2008). 7- 12 Yaş Çocuklarının Psikomotor Gelişimlerinde Oyunun Etkisi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- La Greca, A. M. (1993). Social skills training with children: Where do we go from here?. *Journal of Clinical Child Psychology*, 22(1), s. 288-298.
- O'Neill, C. & LAMBERT, A. (1995). Drama Structures: A Practical Handbook for Teachers. London: Hutchinson.
- Ömeroğlu, E. (2003). Okulöncesi Eğitimde Drama. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Önder, A. (2002). Yaşayarak Öğrenme İçin Yaratıcı Drama. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Piaget, J. (1976). Piaget's theory. B. Inhelder, H. H. Chipman, C. Zwingmann, (Ed.), Piaget and his school: A reader in developmental psychology. New York: Springer.
- Poyraz, H. (2003). Okulöncesi Dönemde Oyun ve Oyuncak. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Scher, A. & Verral, C. (1975). 100+Ideas for Drama. England: Clays Ltd.
- Sevinç, M. (2004). Erken Çocukluk Gelişimi ve Eğitiminde Oyun. İstanbul: Yaylacık Matbaası.
- Sorias, O. (1986). Sosyal Beceriler ve Değerlendirme Yöntemleri. *Türk Psikoloji Dergisi*,

...

5(20), s. 25-29.

Yağın- Güder, S. ve Taş, I. (2016). Drama ve Dramanın Boyutları. S. Erdoğan (Ed.),
Çocuk ve Drama (s.4). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Çatışma Beyanı: Bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkiler bulunmamakta, dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışması olmamaktadır.

Destek ve Teşekkür: Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.

Etik Kurul Kararı: Bu araştırma, Etik Kurul Kararı gerektiren makaleler arasında yer almamaktadır.